

TIBBİ TERMİNOLOJİ 3

SOLUNUM SİSTEMİ

Yrd. Doç. Dr. Perihan ŞENEL TEKİN

SOLUNUM (RESPIRATIO-RESPIRASYON)

- Yaşam için gerekli olan oksijenin hava yoluyla vücuda alınması ve besinlerin yakılmasından sonra ortaya çıkan karbondioksitin vücuttan atılmasıdır.

- Başlıca iki işlemde oluşur:
- İpiration (inspirasyon): Havanın ve bunun yanında Oksijenin vücuda alınması.
- Expiration(ekspirasyon): vücutta hücreler tarafından üretilen karbondioksitin vücuttan atılması.

Solunumla doğrudan ilişkili anatomik oluşumlar şunlardır:

- Burun
- Yutak
- Gırtlak
- Trakea
- Bronşlar
- Bronşiyoller
- Alveoller
- Solunum kasları
- Kan damarları
- Sinirler

Burun (Rhis):

- Kemik ve kıkırdaktan yapılmış, kas ve deri ile örtülü bir organdır.
- Burun ucuna: apex nasi-opeks nazi,
- Burun sırtına: dorsum nasi-dorsum nazi,
- Sırtın alınla birleştiği kısma: radix nasi-radiks nazi adı verilir.
- Burun delikleri: naris-çoğulu nares.
- Burun delikleri arasındaki bölmeye ise septum nasi (nazal septum) adı verilir.

Larenks (Larynx):

- Kıkırdak, zar, bağ ve kaslardan yapılmış olan solunum ve ses organıdır.
- Üç tek ve üç çift kıkırdaktan meydana gelmektedir:
- Tek olan kıkırdak: thyroid cartilage-troid kartilaj,
- Cricoid cartilage-krikoid kartilaj ve epiglottic cartilage-epiglotik kartilajdır.

- Adem (adam) elması adı verilen laryngeal prominence thyroid cartilage üzerinde yer alan bir çıkıntıdır.
- Epiglot kıkırdağı ise bisiklet selesine benzeyen ve yutkunma sırasında larenksi kapayarak yiyeceklerin solunum borusuna geçmesini engelleyen bir oluşumdur.

Larenksin önemli bir özelliđi de;

- Larenks boşluğu içerisinde sesin meydana gelmesini sağlayan ses plikalarının bulunmasıdır.

Trakea (trachea)

- Krikoid kıkırdaktan sonra gelen kısımdır.
- İki bronkusa ayrılır:
- Bronchus principalis dexter-bronkus prinsipal dekser,
- Bronchus principalis sinister-Bronkus prinsipal sinister.
- Ayrılış noktasına ise: bifurcotio trachea-bifurkasyo trakea denir.

- Trakeadaki kıkırdak sayısı:
- 16-20 arası.
- Yükseklikleri:
- 3-4 mm,
- Kalınlıkları ise:
- 1-2 mm dir.

Akciğerler (pulma)

- Solunum sistemi içinde kan ile hava arasındaki gaz alış-verişinin yapıldığı organdır.
- Göğüs boşluğunda bulunur, sağ ve solda olmak üzere iki tanedir.
- İki akciğer arasındaki bölmeye mediastinum denir.

TANISAL TERİMLER

- Abcess of lung:
- akciğer absesi
- Anthracosis-antrakoz:
- Kömür tozunun uzun süre solunum yoluyla alınması nedeniyle akciğerde meydana gelen bir hastalıktır.

- Aplasia of bronchus-aplazi:
- Bronşun yetersiz veya kusurlu gelişmesi.
- Aplasia of lung-aplazi:
- Akciğerin yetersiz veya kusurlu gelişmesi.
- Asbestosis-asbestoz: asbest tozunun uzun süre solunum yoluyla alınması nedeniyle meydana gelen bir hastalıktır.

- Atelectasis-atelektazi:
- Akciğerin tamamının veya bir kısmının açılmaması.
- Bronchiectasis-bronşiyektazi:
- Bronşların kronik olarak genişlemesi.
- Bronchitis-bronşit:
- Bronşiyal mukozanın iltihabı.

- Bronchopneumonia-bronkopnömoni:
- Terminal (uç) bronşiyollerde başlayan akciğer iltihabı.
- bronchogenic, bronchiogenic- bronkojenik, bronşiyojenik:
- Bronş veya bronşlardan kaynaklanan.

- Calcification of tracheal rings-kalsifikasyon:
- Trakheada kalsiyum çođalması.
- Carcinoma of lung, primary, secondary or metastatic-Primer, sekonder, metastatik karsinom:
- Birincil, ikincil veya yayılan akciğer karsinomu.

- Cor pulmonale-kor pulmonal:
- Pulmoner emboli, tromboz, tüberkuloz, amfizem gibi nedenlerle pulmoner arterdeki fazla basınç.
- Coryza-korza:
- Başın üşümesi, burun nezlesi.

- Deflection of septum:
- Burun bölmesinin sağa veya sola doğru eğik olması.
- deviation-deviasyon:
- Sapma
- Empyema of pleura, pyothorax-ampiyem, piyotoraks:
- Göğüs boşluğunda irin olması.

- Fibroid:
- Lifsel
- Hemothorax-hemotoraks: göğüs boşluğuna kan dolması.
- Hydropneumothorax-hidropnömotoraks: göğüs boşluğuna hava ve sıvı dolması.
- Laryngeal stridor:
- Larenkstekki kasılma dolayısıyla solunumun sesli olması.

- Larengitis-larenjit:
- larenksin iltihabı.
- Laryngospasm-laringospazm:
- Larenksin kasılması.
- Laryngotracheobronchitis-laringotrakeobronşit: larenks, trakea ve bronş iltihabı.

- Nasopharyngitis-nazofaranjit:
- Nazofarenks iltihabı.
- Pleurisy-plörezi: plevra iltihabı.
- Pleuritis-plörit:
- Plevra iltihabı.
- Pneumonia-Pnömoni:
- Akciğer iltihabı.

- Pneumatocele, pneumocele, pneumatocele-pnömatosel, pnömosel, pnömatosel:
- Akciğer dokusunun fitik şeklindeki çıkıntısı.
- Pulmonary edema-pulmoner ödem:
- alveol ve bronşlardaki sıvının çoğalarak solunum güçlüğüne ve öksürüğe sebep olması.

- Pulmonary embolism-pulmoner emboli:
- Bir pıhtı veya yabancı maddenin pulmoner arterin bir dalını tıkaması ve dolaşımı engellemesi.
- Pulmonary or vesicular emphysema-pulmoner veya veziküler amfizem:
- Alveol veya küçük pulmonary tüplerin aşırı şişmesi.

- Pulmonary hypertension- pulmoner hipertansiyon:
- Pulmoner emboli, tromboz, tüberkuloz, amfizem nedeniyle pulmoner arterdeki fazla basınç.
- Pulmoner enfarktüs:
- Çok defa embolizm sebebiyle akciğerin bir kısım dokusuna kan gitmemesi.

- Pulmonary thrombosis-pulmoner tromboz:
- herhangi bir pulmoner kan damarında pıhtı meydana gelmesi ve dolaşımın engellenmesi.
- Pyopneumothorax-piyopnömotoraks:
- göğüs boşluğuna irin ve gaz dolması.
- Pyothorax-piyotoraks:
- Göğüs boşluğunda irin olması.

- Rhinitis-rinit:
- Nezle, burun mukozasının iltihabı.
- Sinusitis-sinüzit:
- Sinüs veya sinüslerin iltihabı.
- Spontaneous pneumothorax-spontan pnömotoraks: göğüs boşluğuna havanın girmesi ve akciğerlerin açılmamasına neden olması.

AMELİYATLARA İLİŞKİN TERİMLER

- Antrotomy-antrotomi:
- Kemikle çevrelenmiş boşluğun duvarını kesme.
- Bronchoplasty-bronkoplasti:
- Bronşun plastik ameliyatı, bronştaki bir fistülün ameliyatla kapatılması.

- bronchoscopy:-bronkoskopi:
- Bronkoskop ile bronşların incelenmesi.
- Bronchotomy-bronkotomi:
- Bir bronşun ameliyatla kesilmesi.
- Caldwell-Luc operation-caldwell-Luc ameliyatı:
- Maksiller sinüsün açılıp temizlenmesi.

- Dilatation of the larynx-larenks dilatasyonu: larenksin aletle genişletilmesi.
- Ethmoidectomy-etmoidektomi:
- Etmoid hücrelerinin veya etmoid kemiğinin bir kısmının ameliyatla alınması.
- Laryngectomy-larenjektomi:
- Larenksin ameliyatla alınması.

- Laryngoscopy-larengoskopi:
- Larengoskop ile larenksin incelenmesi.
- Laryngostomy-larengostomi:
- Larenksten vücudun dışına ağız açılması.
- Lavage of sinus- sinüs lavajı:
- İltihaplı sinüsün yıkanması.

- Lobectomy-lobektomi:
- Akciğerdeki bir lobun ameliyatla kesilip alınması.
- Lung resection, pulmonary resection- pulmoner rezeksiyon:
- Akciğerin belirli bir kısmının ameliyatla kesilip alınması.

- Pleurectomy-plörektomi:
- Plevranın kısmen veya tamamen ameliyatla kesilip alınması.
- Pneumonectomy-pnömonektomi:
- Akciğerlerden birinin ameliyatla kesilip alınması.

- Rhinoplasti-rinoplasti:
- Burun plastik ameliyatı.
- Septectomy, submucous resection- septektomi, submukoz rezeksiyon:
- Burun bölmesinin kısmen veya tamamen ameliyatla kesilip alınması.
- thoracentesis-torasentez:
- Tanı veya tedavi amacıyla plevradaki sıvının alınması.

- Tracheoplasty-trakeoplasti:
- Trakeanın plastik ameliyatı.
- Tracheoscopy-trakeoskopi:
- Trakea içinin aksettirilen ışıkla incelenmesi.
- Tracheostomy-trakeostomi:
- Trakeadan vücut dışına ağız açılması.

- Tracheotomy-trakeotomi:
- Trakeanın ameliyatla kesilmesi.
- Turbinectomy-türbinektomi:
- Burundaki huni şeklindeki kemiklerden birinin ameliyatla alınması.

SEMPTOMLARA İLİŞKİN TERİMLER

- Anosmia-anosmi:
- Koku alma duyusunun olmaması.
- Aphonia-afoni:
- Ses kaybı.
- Apnea-,apnoea-apne:
- Geçici olarak solunum yapamama

- Cyanosis-siyanoz:
- Oksijen yetersizliđi nedeniyle derinin morarması.
- Dysphonia-disfoni:
- Ses kısıklığı nedeniyle konuşmada güçlük.
- Dyspnea, dyspnoea- dispne: güç solunum.

- Epistaxis-epistaksis:
- Burun kanaması.
- Expectoration-ekspektorasyon:
- Akciğer ve trakeadaki maddelerin öksürükle dışarı çıkarılması, öksürerek balgam çıkarma.

- Hemoptysis-hemoptizi:
- Kan tükürme.
- Hiccough, hiccup, singultus- hikkoy:
- Hıçkırık.
- Hyperpnea-hiperpne: derinlik ve yüzde olarak fazla solunum.

- Hyperventilation syndrome- hiperventilasyon solunumu:
- Aşırı derecede uzun ve derin solunum.
- Hypoxia-hipoksi:
- Oksijen miktarının normalden az olması.

- Orthopnea, orthopnoea-ortopne:
- Kişinin sadece dik olduğu zamanlarda solunum yapabilmesi.
- Pleural effusion-plevral efüzyon: göğüs boşluğuna aşırı sıvı birikmesi.

- Rales-ral:
- Solunum alınması ve solunum verilmesi sırasında duyulan normal dışı sesler.
- Rhinorrhea-rinorhe:
- Burunun akması.